

15/ VÝSTROJ KOŇA A JAZDCA

1/ Jazdecký šport, tak ako každý šport si vyžaduje špeciálnu výstroj, ktorá sa skladá z výstroja jazdca a výstroja koňa. Do výstroja jazdca patria :
–jazdecké nohavice, jazdecké topánky, jazdecký kabát, pokrývka hlavy =
napr. pri parkúrovom skákaní je to

a/ čierna vystužená prilba s podbradníkovým remeňom uchyteným na štyroch miestach, drezúrne súťaže – cylinder

b/ čierna vystužená prilba s podbradníkovým remeňom uchyteným na štyroch miestach, drezúrne súťaže – cylinder

c/ čierna vystužená prilba s podbradníkovým remeňom uchyteným na štyroch miestach, drezúrne súťaže – cylinder

– rukavice hygienický a bezpečnostný význam – oťaženie vlhké od potu sa lepšie držia a toľko neprekľávajú, najlepšie sú :

a/ jelenicové

b/ bravčovej kože

c/ hovädzej kože

- ostrohy = nepoužívať pre mladé kone a remonty, umiestnenie na najvyššom bode päty a preto sú najvhodnejšie remienkové. Zakázané používať s ostrým hrotom alebo skolieskom :

a/ slúžia len k zvýšeniu pôsobenia kolena

b/ slúžia len k zvýšeniu pôsobenia stehna

c/ slúžia len k zvýšeniu pôsobenia holene

- jazdecký bičik = primerane dlhý podľa pravidiel, vždy v ruke – nie zastrčený v jazdeckých topánkach a pod.

2/ Do výstroja koňa patrí :

a/ sedlo, uzda / kompromisom medzi nimi je PELHAM /,

b/ sedlo, uzda alebo uzdička / kompromisom medzi nimi je PELHAM /,

c/ sedlo, uzda alebo uzdička / kompromisom medzi nimi je MARTIGAL /,

3/ Súčasťou výstroja záprahových koní sú postroje, ktoré rozdeľujeme na :

a/ CHOMÚTOVÝ, POPRSNÝ a KOMBINOVANÝ

b/ CHOMÚTOVÝ a POPRSNÝ

c/ CHOMÚTOVÝ, KOMBINOVANÝ

4/ Sedlá podľa konštrukcie rozdeľujeme na :

a/ sedlá na anglickej kostre, sedlá na kozlíkovej kostre, bezkostrové sedlá

b/ sedlá na kozlíkovej kostre, bezkostrové sedlá

c/ bezkostrové sedlá, sedlá na anglickej kostre

5/ Sedlá na anglickej kostre :

Kostrá býva buď :

a/drevená alebo kovová (rôzne zliatiny, dnes už často odľahčené), prípadne plastová pri syntetických sedlách

b/ drevená alebo kovová (rôzne zliatiny, dnes už často odľahčené)

c/ plastová alebo kovová (rôzne zliatiny, dnes už často odľahčené)

6/ Kožené sedlá majú dosť veľkú váhu a aj starostlivosť o kožené povrchy je náročná, lebo sú potiahnuté väčšinou :

a/ oslou kožou

b/ oslou alebo hovädzou kožou

c/ hovädzou a jelenicovou kožou

7/ Naproti tomu syntetické sedlá sú veľmi ľahké, jednoducho sa udržiavajú a v niektorých prípadoch majú dokonca :

a/ vymeniteľnú zadnú časť kostry, no životnosť majú nižšiu

b/ vymeniteľnú strednú časť kostry a životnosť majú vyššiu

c/ vymeniteľnú prednú časť kostry, čo je veľmi výhodné, no životnosť majú nižšiu

8 / Anglické sedlá sa dobre hodia na tréning na jazdiarni, na časovo kratšie výkony v drezúrnych, parkúrových či cross-country závodoch. Pri dlhšej jazde v teréne sú však pre jazdca i koňa často nepohodlné - väčšinou totiž podsadzujú:

a/ jazdca kúsok pred ťažisko koňa(poškodzovanie predných končatín)

b/ jazdca kúsok za ťažisko koňa(poškodzovanie predných končatín)

c/ jazdca kúsok pred ťažisko koňa(poškodzovanie zadných končatín)

9/ Tlačia na chrbát koňa na veľmi malej ploche. Pri zdolávaní kopcov sa tiež zvyknú posúvať, pri výstupe nahor sa šmýkajú dozadu a pri zostupe nadol dopredu, čím bolestivo stisnú plecيا koňa. Je to hlavne vtedy keď :

a/ ak má kôň výrazný kohútik

b/ ak má kôň nevýrazný kohútik a dlhý krk

c/ ak má kôň nevýrazný kohútik

10/ Do skupiny sediel s anglickou kostrou patrí :

–univerzálne sedlo, školské sedlo, drezúrne sedlo = **a/ chýbajú kolenné opierky** b/ výrazné kolenné opierky, pony sedlo, skokové sedlo = **a/ výrazné kolenné opierky** b/ chýbajú kolenné opierky , dostihové sedlo, všestranné sedlo, dámske sedlo

11/ Sedlá na kozlíkovej kostre: majú trochu inú kostru než anglické - je celkovo širšia, masívnejšia, váhu jazdca rozkladá na väčšiu plochu - preto sú aj napriek väčšej váhe pre koňa pri dlhšom nosení pohodlnejšie. Väčšinou majú aj širšie a pohodlné posedlie a vyššie rázsochy, ktoré stabilizujú sed pri :

a/ dlhej jazde

b/ krátkej jazde

c/ parkúrovom skákaní

12/ Avšak čím väčšia je vzdialenosť medzi konským chrbtom a posedlím, tým menšia je účinnosť pôsobenia sedu (pohyby panvy, prenášanie váhy vpravo-vľavo, dopredu-dozadu), preto skutočne masívne kozlíkové sedlá sú :

a/ ideálne na dlhé výlety endurance, prácu s dobytkom a sú veľmi vhodné na jazdiarenskú prácu

b/ ideálne na dlhé výlety, endurance, prácu s dobytkom a sú nie veľmi vhodné na jazdiarenskú prácu

c/ ideálne na krátke výlety, endurance, prácu s dobytkom a sú veľmi vhodné na jazdiarenskú prácu

13/ Do skupiny sediel s kozlíkovou kostrou patria :

a/ westernové sedlo, španielske pastierske sedlo, Gamarguerské sedlo, sedlo Alta Escuela, turistické sedlo, austrálske sedlo, sedlo na endurance, vojenské sedlo

b/ španielske pastierske sedlo, Gamarguerské sedlo, sedlo Alta Escuela, turistické sedlo, austrálske sedlo, sedlo na endurance, vojenské sedlo

c/ španielske pastierske sedlo, Gamarguerské sedlo, sedlo Alta Escuela, turistické sedlo, austrálske sedlo,

14/ Bezkostrové sedlá sú to najnovšie typy sediel, ktoré sa vyrábajú takmer bez kostry. Iba vpredu je :

a/ veľký hliníkový oblúk, ktorý tvorí prednú rázsochu

b/ veľký hliníkový oblúk, ktorý tvorí zadnú rázsochu,

c/ nevel'ký hliníkový oblúk, ktorý tvorí prednú rázsochu

15/ Inak je sedlo tvorené len kožou (prípadnesyntetikou či plátnom), vypchávkami a gélovým vankúšom, ktorý pokrýva:

a/ celé posedlie a tým rovnomerne rozkladá váhu jazdca na celú plochu posedlia a pohlcuje aspoň časť nárazov

b/ prednú časť posedlia a tým rovnomerne rozkladá váhu jazdca na celú plochu posedlia a pohlcuje aspoň časť nárazov

c/ zadnú časť posedlia a tým rovnomerne rozkladá váhu jazdca na celú plochu posedlia a pohlcuje aspoň časť nárazov

16/ Vďaka dokonalému prispôsobeniu tvaru konského chrbta nikde netlačí, neodiera, neobmedzuje, je ľahké. Bezkostrové sedlá sa na našom trhu predávajú v niekoľkých typoch :

a/ univerzálne, drezúrne, a španielske. Príklad španielsky Barefoot.

b/ univerzálne, drezúrne, westernové, pony a španielske. Príklad španielsky Barefoot.

c/ univerzálne, drezúrne,

11/ Sedlo sa skladá z týchto častí :

12/ Za normálnych okolností, keď kôň stojí bez jazdca na rovnom povrchu, zaťažuje vždy o niečo viac :

a/ zadné nohy než predné **c/ predné nohy než zadné**

Ak jazdec nesedí v ťažisku koňa, ale pred ním, následkom tohto preťažovania je postupné, často nebadané poškodzovanie svalov, kĺbov, kostí, šliach a chrupaviek : **a/ predných končatín** b/ zadných končatín

13/ Už samotné sedlo často predurčuje, kde bude jazdec sedieť - v ťažisku či pred ním. Skokové a dostihové sedlá jednoducho podsadzujú jazdca :

a/ dopredu b/ dozadu s tým sa nedá nič robiť, sú na to určené .

Ideálne je keď použijeme

a/ ANGLICKÉ SEDLO PRE MLADÉHO KOŇA a KOZLÍKOVÉ SEDLO PRE VYCVIČENÉHO KOŇA

b/ ANGLICKÉ SEDLO PRE VYCVIČENÉHO KOŇA a KOZLÍKOVÉ SEDLO PRE MLADÉHO KOŇA

14/ No ani vhodný typ sedla ešte nezaručí, že budete sedieť presne nad ťažiskom koňa - musíte ho aj správne umiestniť! A to presne nad ťažisko, najhlbší bod posedlia musí byť naozaj umiestnený nad najhlbším bodom chrbta - pomôžte si tým : že si zoberiete fotografiu Vášho koňa a nakreslíte si na ňu čiarky :

a/ jednu nakreslite od bedrového hrboľu po prednú sponku

b/ jednu od ramenného kĺbu po prednú sponku

c/ jednu od ramenného kĺbu po zadný okraj kĺbu sedacieho

15/ Druhú nakreslite od :

a/ ramenného kĺbu po zadnú sponku

b/ jednu od ramenného kĺbu po prednú sponku

c/ jednu od ramenného kĺbu po zadný okraj kĺbu sedacieho

16/ Kde sa obidve čiary skrížia je ťažisko. Vedeťme kolmicu smerom nahor a tá ma pretínať sedlo v :

a/ najhlbšom bode posedlia

b/ najnižšom bode posedlia

c/ v strede posedlia

S. Stammer : Fyzioterapie, str.161

17/ Okrem správneho sedlania je dôležité viesť koňa v rámci výcviku, aby sa postupne učil : z natiahnutého držania tela čo najviac podsadzovať zadné končatiny a vzpriamovať krk a hlavu, čím bude prenášať stále viac váhy na :

a/ zadné končatiny, až tak , že predné a zadné nohy nesú takmer rovnakú váhu

b/ predné končatiny, až tak , že predné a zadné nohy nesú takmer rovnakú váhu

c/ predné a zadné končatiny, až tak, že predné a zadné nohy nesú takmer rovnakú váhu

17/ Podľa druhu rozdel'ujeme uzdenie na uzdičku a uzdu. Uzdička sa skladá z :

a/ nátylníka, podhrdelník, čelenka

b/ nátylníka, čelenky, troch lícnic

c/ nátylnika, čelenky, dvoch lícnic

18/ Remeň nátylniku sa zdvojuje v :

a/ nánosník, ktorý má na pravej strane zápinku a na ľavej pracku

b/ podhrdelník, ktorý má na pravej strane zápinku a na ľavej pracku

c/ čelenku, ktorá má na pravej strane zápinku a na ľavej pracku

19/ Zubadlo môže byť napr.stihlové, lomené s krúžkami alebo s olivami.

Oťaže bývajú zošité, alebo spojené prackou. Oťaž zapnutá v krúžku zbadla sa volá :

a/ páková

b/ lícnicová

c/ stihlová

20/ Uzda má oproti uzdičke :

a/ 1 stihlovú lícnicu a 2 pákové lícnice

b/ 2 stihlové lícnice a 1 pákovú lícnicu

c/ 2 stihlové lícnice a 2 pákové lícnice

21/ Stihlové lícnice sú :

a/ kratšie ako pákové

b/ rovnako dlhé ako pákové

c/ dlhšie ako pákové

22/ Pákové zubadlo má na horných krúžkoch :

a/ štyri háčiky na ktoré sa pripína retiazka, vhodné obšit' alebo opatrit' podložkou

b/ dva háčiky na ktoré sa pripína retiazka, vhodné obšit' alebo opatrit' podložkou

c/ šesť háčikov na ktoré sa pripína retiazka ,vhodné obšit' alebo opatrit' podložkou

23/ Pákové zubadlo býva :

a/ menej prehnuté do oblúka alebo máva žliabok pre jazyk

b/ viac ohnuté do oblúka alebo máva žliabok pre jazyk

c/ rovné alebo máva žliabok pre jazyk

24/ Kompromisom medzi uzdičkou a uzdou je :

a/ MARTIGAL

b/ POPRSNÍK

c/ PELHAM. Je tvorený uzdičkovou ohlávkou s lomeným

alebo rovným zubadlom ako u páky, ale hýbla sú otočné a majú háčiky na podbradnú retiazku.

25/ Do najvyššieho krúžku pripíname :

a/ LÍCNICU, do prostredného STIHLOVÚ OŤAŽ a do najnižšieho PÁKOVÚ OŤAŽ

b/ STIHLOVÚ OŤAŽ, do prostredného LÍCNICU a do najnižšieho PÁKOVÚ OŤAŽ

c/ STIHLOVÚ OŤAŽ, do prostredného PÁKOVÚ OŤAŽ a do najnižšieho LÍCNICU

26/ V súčasnosti sa veľmi často používa MARTIGAL. Najbežnejší sa skladá z :

a/ NÁKRČNÉHO REMEŇA A LÍCNICE

b/ NÁKRČNÉHO REMEŇA A ČELENKY

c/ NÁKRČNÉHO REMEŇA so ZÁPINKOU a PRACKOU.

27/ Nákrčný remeň PREVLIEČKU, ktorou prechádza remeň opatrený posuvným putkom, ktoré sa navlieka na :

a/ PREDNÚ RÁZSOCHU

b/ ZADNÚ RÁZSOCHU

c/ PODBRUŠNÍK

28/ Na druhom konci je nákrčný remeň rozdvojený a opatrený krúžkami, ktorými prechádzajú :

a/ lícnice   b/ strmene   **c/ oťaže**

29/ Oťaže musia byť zabezpečené na strane zubadla koženými kolíčkami, aby krúžok martigalu neostal zaklesnutý na zapínacom systéme oťaže. Okrem martigalu sa používa celá rada pomocných oťaží, ktoré sú buď upnuté :

a/ na sedle a prechádzajú krúžkami zubadla do jazdcovej ruky = na súťažiach nie sú povolené, vyžaduje sa skúsenosť jazdca

b/ na podbrušníku a prechádzajú krúžkami zubadla do jazdcovej ruky = na súťažiach nie sú povolené, vyžaduje sa skúsenosť jazdca

c/ na sedle alebo podbrušníku a prechádzajú krúžkami zubadla do jazdcovej ruky = na súťažiach nie sú povolené, vyžaduje sa skúsenosť jazdca

30/ Príkladom pomocných oťaží môžu byť pomocné oťaže, ktoré sú dobré pre terénne jazdenie pri prekonávaní terénnych nerovnosti aby sedlo nekízalo dozadu. Takéto pomocné oťaže sa volajú :

a/ POPRSNÍKY   b/ CHAMBON   c/ PODBRUŠNÍKY

31/ Najčastejší poprsník má dva remene zakončené zápinkou a prackou pre upevnenie na obidvoch stranách :

a/ zadnej rázsochy   **b/ prednej rázsochy**   c/ veľkej bočnice

32/ Ďalej sa skladá z krúžku, ktorý spája tieto remene s nákrčnikom, dvoma poprsnými remeňmi spojenými na prsiach krúžkom a remeňom, ktorý je zakončený pútkom pre návlek na :

a/ prednú rázsochu   **b/ podbrušník**   c/ zadnú rázsochu

Tento remeň má zápinku aj pracku aby sa nechal predlžovať a skracovať.

Pomocný materiál na štúdium : <http://www.polytechnika.sk/admin/files/1951.pdf>